

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шадн. 143322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем.
Рукописи не звертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
М. сячно: в краю 450 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр., фр.,
Італії 150 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 49-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГолошень
ЗВЕРТАТИСЯ до АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

За земну ропу.

Берлін, 11. грудня 1928.

I.

Десятого цього місяця радіо і телеграф донесли:

Поміж Болівією і Парагваем вибух дуже гострий конфлікт. Болівійський уряд звинувачує парагвайського представника в опущенні парагвайської території. З огляду на грізну поставу болівійського міністра парагвайське дипломатичне представництво відставлено під охороною своєї військової ескорти до границі Парагваю. Болівійський президент Зілес заявив, що на випадок війни поміж Болівією і Парагваем не можна буде сумніватися в болівійський патріотизм. Уряд зобов'язав свій обов'язок і є певний, що всі болівійські громадяни підуть за покликом до зброї.

В годину пізніше нові телеграми: Зі Стоуні Парагваю доносять, що зрештовування між Парагваем і Болівією є остаточне. Болівійський представник у Парагвай отримав дипломатичний пас, разом з яким, у який парагвайський уряд видає їй себе усю відповідальність за спроби окупації Болівійським політ.

Несподіванки? — Що сталося? — З ще іншого джерела довідуємось:

Болівія побудувала насильно на парагвайській території в провінції Чако коло Багінетто військову укріплення. Для 7. п. м. до цих укріплень обидві парагвайська старшинська стежа. П почали болівійці без оповіщення обстрілювати. У відповідь на це парагвайські частини вийшли з форту Вангардо, звідкіль їх пізніше болівійські війська відкинули. В обох державах панує сильне подразнення. Сирій відбуваються одушевлені демонстрації. У Вашингтоні дуже пильно слідкують за розвитком подій. На границі обох держав почалися pravidilni бої. Опісля цілої Америки ввійня війни поміж обома державами неминуемо тим більше, що болівійські війська вже перейшли границю Парагваю і не вступились, не зв'язуючи на парагвайські домагання.

Стільки депеші.

II.

Шож це? — Якесь чергова південно-американська завірюха? Хуртовина в шкільній воді? — Чи може справа — війна? А якщо так, то чи обмежиться вона тільки до цих обох держав? Поміж Болівією і Перу з одного боку і Чіле з другого боку вже від 40 літ горить спір за Таку і Аріку. Запальна іскра може дуже легко перескочити з Ля-Паз до Сантьяго чи Ліми. Парагвай є в союзі з Аргентиною. Перу є в союзі з Болівією. Перу живе у ворожнечі до Чіле. Парагвай живе у приязні до Чіле. Так з кінчика нитки починає поволі розвертатися ший клубок південно-американських політичних відносин. Хто знає, що може бути? — Можливо, що все скінчиться кількома розбитими головами. Це часто буває в Південній Америці. Можливо, що буде гірше. Світ є нині пов'язаний в таку густу сітку нерозривних взаємовідносин, що дещо цієї сітки не потягнути — то задрожать усі очка. Хто міг в 1914 р. сподіватись, що в наслідок стрілів одного сербського фанатика далека Америка буде за дальші три роки воювати — з Болгарією? Це може повторитись нині тим легше, коли глянути поза куліси цілої болівійсько-парагвайської авантюри.

III.

Стабілізуючи в 1924 р. свої фінанси, Болівія взяла за підставу цієї стабілізації курс долара. В 1925 р. Парагвай стабілізував свої фінанси

по курсі фунта штерлінгів. Фунт і долар — ось показник цілого конфлікту! Болівія знаходиться цілковито під впливами Вашингтону. Нафта є в руках Стандард-Ойл. Ціна в руках концерну Гугенгайма. Мідь в руках „Північно-американського мідного тресту“. Плянтацій кави, бавовни і вся решта сільсько-господарських продуктів живе виключно американським капіталом. Хіба доволі причини, щоби викликати „сильне заінтересування Вашингтону“. Але разом з тим довідуємось: „В лондонській Сіті панує подразнення настрій. Курси нерівні, схиляються до знижки“.

Чому ж би ні? В 1907 р. заключено поміж Парагваем і Болівією договір, в якому точно означено границі обох держав. Вони на дві половини прорізують плодівиту провінцію Чако. В 1927 р. відкрито в парагвайській частині Чако дуже багаті поклади земного олію. Ось причина, чому Болівія порушила парагвайські границі і наміряє окупувати нафтові терени в Чако.

Звідтіля і війна. Це не перший раз, що Стандард-Ойл провокує в Південній Америці війну. Ми її мали на тім самім підложу недавно в Венесуелі. Там теж як і в Парагвай працювали лондонські капітали. Ми бачили ший ряд революцій у Мексику. Там теж працюють англійські капітали, зглядно їх недобитки. З черги — Парагвай. І в дану хвилину не важко, що говорить президент Парагваю, а що президент Болівії. І не важко теж, які „національні“ гасла кидає вся поміж „одушевлених демонстратів“. Розуміється, війна не йде поміж двома народами. Війна йде поміж Вальтер Кларк Тілдем, диктатором Стандарду в Нью Йорку і сер Генрі Детерлінгом, диктатором англійського нафтового концерну, що складається з Royal Dutch, Shell-Koninklijke, Anglo-Persian і т. д. А те, що діється нині на болівійсько-парагвайській границі, це тільки в одному закутку землі спалахнула гігантська підземна вистаюча війна, яка велеться поміж обома тими потугами за цілому глибокі, вже від ряду літ за нафту.

IV.

Стоять проти себе два велитні. Номінальний капітал Стандард-Ойл вносить 75—80 мільярдів зол. пол. Але Стандард є в тісній коопер. з концерном Моргана і обі ті групи разом диспонуєть капіталом, який переходить одні біліон золотих польських (реальних — не паперових!). Сума, що справді лежить вже „досягає межамі болю“. Що перед тими сумами означає „незалежність фінансова потуга“ сказати Польщі? По англійським боці номінальний капітал нафтових товариств вносить тільки „мізерних“ 10 мільярдів золотих. Так фактично! Але в потенції! Англія опановує в своїх нафтових джерелах такі самі біліони, що й Америка. Річ у тім, що американці мають джерела, які є „а найвищою ступені експлуатації і вже на вичерпанні. Кажуть, ще 10—15 літ, і буде кінець. За 12 англійці сидять над джерелами, про які знаємо, що є безкоштовно є гаті, але з яких у багатьох випадках не видобути ще ні олії, бочки ропи (Ірак, Мезопотамія). За тілі і нафтова війна. Вона скінчиться. В Південній

Америці, в Азії, в Філіппінах, на Малайських островах, Персії, Іраку, в Африці. І в нас, — на Україні. Війна тим більше загрозлива, коли собі уявити вагу посідання ропи, так само з господарського, як і військового боку.

В 1927 р. нараховувало на світі 27 міль. 300 тис. автомобілів, з чого 22 мільонів випадало на Америку. 70 відс. людства світить ще й до нині нафтою. Завдяки моторам Дізеля нафта витиснула з корабельного руху вугіль на стільки, що ним оплачується тільки 40 відс. плаваючих кораблів і то тільки торговельних. Вся воєнна флотія світа перейшла на ропу. Без авто, корабля, літака, танка і моторизованої зброї нині війна неможлива. Німці програли війну в значній мірі тому, що не мали доволі бензини, не могли перекладати війська так, як це робили аліанти. Не могли теж у повнім розмірі розвинути війну підводними лодками. Трактор починає щораз більше опановувати агрикультуру. Ціла модерна індустрія побудована на нафті. Нафта — це кров, що оживлює сучасний організм світа. Хто панує над нафтою, той панує над світом.

V.

Звідтіля війна за її посідання. Вона не минула розуміється в Україні. Галицька нафта відіграла визначну закордонно-політичну роль в нашій визвольній війні. З хвилиною коли підтримувані Стандардом французи рекомендували англійським Royal Dutch, Anglo-Persian і т. д. і т. д. компромісами в Іраку, Сирії і Мезопотамії, — в Лондоні впаів інтерес до української галицької справи друк. На міжнародних ринках перешмуглювано в безсоромний спосіб

нашу визвольну справу і то так, що ніхто з наших політиків навіть не здавав собі справи з того, що з нами на міжнародному політ виправляється і хто справді про нашу долю рішає. Але піканти було ось що: білі на ропу французи такі дістали галицьку нафту! Вложили в неї понад 70 міль. франків і скоро взагалі з гешефту відтягнулись, бо галицька нафта уже більше не рентається. Інакше виглядає справа в Баку. Звідтіля насичується нафтою ціла Україна: фабрики, індустріальні центри, залізниці, армія і т. д. Замкнути Україні доступ до Баку — значить задати розвиток нашого народнього господарства і індустрії вже в самих початках. Ось так каспійсько-кавказький простір являється разом з Донбасом величезним силовим центром, в який згодом перенесеться точка тяжости нашого господарського і політичного буття. Але в Баку працюють американські капітали. Бакинськю нафтою заливляє Стандард-Ойл індійські і китайські ринки. З Баку, через Кавказ, американські ударні лінії просікають Персію, Ірак, Мосуль і Трансйорданію. Так з цього простору українська справа зв'язується нерозривно з передноазійським політичним процесом і особливо з англо-американським суперництвом. Українська державницька експансія настигне примусово по ліній міжнародного розподілу кавказької ролі. Кажуть, що з усіх нафтових просторів, Донський і Бакинський є нині в світі найбагатші. Мав рацію хроніст з 17. століття, коли говорив: Felix, Ukraine, omnia possident!

Що ми зробимо з тим талантом? Зенон Пеленський.

Боротьба з селянином у СРСР.

Під таким заголовком приводить відеський щоденник „Наш Фраз Прессе“ з 12. грудня ц. р. на чільному місці допис свого кореспондента іж. Н. Басекеха. Зміст допису є незвичайно цікавий, бо відомить глибоко в причини тієї боротьби, яку тепер більшовики ведуть досить інтензивно з селом.

Басекех каже на початку свого допису, що усеопівляковання міського господарства в СРСР є майже закінчене і тому класова боротьба в місті введена до мінімуму. Натомість розростається чимраз більше „класова боротьба між радянською державою, що репрезентує в даному випадку одну власну тобто пролетаріат, і селянством. В принципі мується та боротьба діяти вже в найближчому часі, в цілому або найпізніше в сільському році, до своєї розв'язки, а від тієї розв'язки залежить вся дальша доля СРСР. Якщо пролетарський державні властості примусить селянина і сільське господарство вступити на шлях, який необхідний для здійснення більшовицьких цілей, то значить на шлях усеопівляковання, тоді більшовицька революція побідить. Коли ж селянство витримає в боротьбі і протиставить успішно чини, тоді більшовицька держава, тоді примусить більшовицькі заперти на неминуєтій шляху і тим самим віднесе побіду над пануючим режимом та започаткує раз на все його долю. Означне не треба думати, що з того нагад і безпосередньо дійде до державного перевороту“.

На думку Басекеха до перевороту там не дійде, радянська система впаде се-

тане. Але певіємо, що буде тоді посадуватися інструментом розв'язки: чи соціалістично настроєний робітник, чи марксистський думачий більшовиць, чи по-дрібномисланський думачий і визволюючий приватну власність селянин. Якщо у боротьбі побідить селянин тоді процес внутрішньої переміни пролетарської держави в дрібнобуржуазну країну під дуже скорими проками вперд і в короткім часі можна буде очікувати цілком інший державний зміст у теоретичній державній формі СРСР.

Далі твердить кореспондент, що теперішній російський селянин не є такий, як його його зв'язують з соціалістами. Він не має нічого спільного з давньою радянською містичною та „бодибодибодістичною“. Він тепер цілком полюбив до кожного селянина з Європи. Він є соціалістично настроєним, марксистським, визволюючим, і хотім як усі селяни. Його теплість і мораль є така сама як інших селян світа. Він не має ніякого до соціалістичної почуття. Прогнозом історії він давний соціалістично відлучати класів з межах свого села. Пова своїм селом він є соціалістичним проблемом для якого не знає. Далі каже Басекех, що радянська система є для російського мужика привабливою і що вона більше відповідала його ментальності ніж ментальності робітника. Бо для робітника є нова тільки соціалістична форма парламентаризму, який забезпечує йому владу. Для селянина це є ця система нічим іншим, бо знавця давня виборачий він у своїм селі представляє тільки як радний до сільських чи рад-

Дивани, Церат

111

при про- | риста: —

824

—

ПРОЦЕССУАЛЬНЫЕ

—

РИНОК ч. 35.
біля „Народної Торговлі“.

З друкарні Видавничої Спідки "Літо". Львів. Виток ч. 10.